

CONCEPTVERSLAG VAN DE RAADSMARKT D.D. 10 MEI 2017 VAN DE COMMISSIE SAMENLEVING

Aanwezig de leden:

De heren Amand (Trots), (CDA), Van der Bruggen (PvdA), Van den Raadt (Trots), Spijkerman (VVD), en de dames Huyse (GLH), Van Ketel (SP), Jacobsz (AP) De Leeuw (OPH), Özogul-Özen (SP), Sterenberg (VVD)

Mede aanwezig:

De heer Van Leeuwen (voorzitter), de heer Gortworst (Federatie Opvang), mevrouw Vader (Blijf Groep), mevrouw Daru (ambtenaar), twee voormalig cliënten en ongeveer 6 toehoorders op de publieke tribune

Verslag: Mevrouw De Senerpont Domis

1. Opening en mededelingen van de voorzitter

De **voorzitter** opent om 19.00 uur de raadsmarkt en heet iedereen welkom. Tijdens deze bijeenkomst wordt de raad geïnformeerd over de vrouwenopvang in de regio Haarlem. De presentaties zijn bij de uitnodiging gevoegd. De voorzitter dankt mevrouw Jacobsz, mevrouw Özogul-Özen en mevrouw Daru voor het organiseren van deze bijeenkomst. De voorzitter leidt de raadsmarkt in. Het doel van de bijeenkomst is de raad een beter beeld te geven van de dilemma's en ontwikkelthema's van de vrouwenopvang in de regio.

2. Presentatie Federatie Opvang

De heer Gortworst is senior beleidsmedewerker van de Federatie Opvang. Hij werkt reeds negentien jaar voor deze organisatie. Hij geeft een korte schets van de ontwikkelingen rondom huiselijk geweld. In 1974 opende het eerste blijf-van-mijn-lijfhuus. Deze organisaties richten zich op de opvang van slachtoffers en het op de politieke agenda brengen van dit onderwerp. De tweede hulpstroom, al bestaand vanaf de negentiende eeuw, is de hulp aan moeder en kind, nu bekend als de FIOM-huizen. Van belang is dat de maatschappelijke functie van vrouwenopvang altijd in de landelijke wetgeving geborgd is. In 2002 is de nota Privégeweld - publieke taak uitgekomen. Het ministerie van Justitie heeft het voortouw genomen voor het in samenwerking met andere ministeries opstellen van deze nota. Nadat het landelijk stelsel vorm was gegeven, zijn de gemeenten betrokken bij de aanpak.

Op dit moment hebben de gemeenten de verantwoordelijkheid en is de zorg regionaal geregeld. Haarlem is daarbij centrumgemeente voor de omliggende gemeenten. De belangrijkste ontwikkelingen zijn dat er meer openheid is over de opvang, er wordt ingezet op het voorkomen van opvang, de hulp zoveel mogelijk regionaal wordt gegeven, de hulp systeemgericht is en er wordt samengewerkt in de keten.

De Blijf Groep is een landelijke organisatie. De heer Gortworst geeft een overzicht van de aantallen cliënten.

De heer **Spijkerman** vraagt of de openheid bijdraagt aan meer regionale opvang.

De heer Gortworst geeft aan dat instellingen meer kiezen om cliënten binnen hun regio en hun netwerk op te vangen. De soort hulp wordt altijd ingegeven door de factor veiligheid. Het denken over veiligheid heeft wel een ontwikkeling doorgemaakt. Een aantal redenen waarom cliënten langer in de opvang blijven zijn:

- het gebrek aan goedkope woningen voor uitstroom;
- een gebrek aan mogelijkheden tot terugkeer in de eigen stad;
- onvoldoende aansluiting op vervolghulpverlening, juist bij complexe problematieken.

Er is een goede samenwerking tussen de VNG en de vrouwenopvang. Het Programma regioaanpak veilig thuis 2012-2016 is in samenwerking met de gemeenten opgesteld. In deze aanpak is een model regiovisie opgenomen, als handreiking voor goed opdrachtgeverschap en goed toezichthouderschap. Er is een landelijke monitor opgesteld en ingevoerd en er is een beleidskader opgesteld.

Mevrouw **Jacobsz** vraagt of het cliëntperspectief is meegenomen in dit programma.

De heer Gortworst laat weten dat in de verbetertrajecten voorafgaand aan dit programma dat wel is gedaan. In dit programma is echter alleen cliëntinput toegevoegd bij de handreiking aan de gemeente.

Mevrouw **Sterenber**g vraagt in hoeverre is gekeken naar de aansluitende beleidskaders bij gemeenten.

De heer Gortworst laat weten dat de Huisvestingswet voorziet in zaken rondom terugstroom. Dit dient in gemeentelijke verordeningen te worden opgenomen. De vrouwenopvang ziet hier een knelpunt.

De actuele aandachtspunten zijn:

- De meldfunctie heeft een grote vlucht genomen en er is veel geld in gestoken. Nu dient de radarfunctie te worden versterkt om beter zicht te krijgen op welke hulpverlening nodig is;
- Er is reeds gesproken over de huisvesting.
- De transformatie vraagt om integrale gezinsfinanciering.
- Er is een professionaliseringsslag nodig omdat er veel beroepsgroepen betrokken zijn geraakt.
- De aansluiting met de wijkteams dient te worden uitgewerkt.

Mevrouw **Jacobsz** vraagt of instroom ook via andere kanalen komt dan alleen via het meldpunt.

De heer Gortworst beaamt dit.

De heer **Van den Raadt** vraagt wat de reden is voor de toenemende groei van vraag naar opvang.

De heer Gortworst laat weten dat er een verstopping is aan de achterkant. Er is een tekort van ongeveer tienduizend woningen. Er zijn meer meldingen door de campagnes. De verblijfsduur neemt toe door complexe problematieken. Binnen de VNG wordt gesproken over het opstellen van een systeem van herverdeling van capaciteit.

Mevrouw **Sterenber**g vraagt of de vrouwenopvang wel geschikt was voor decentralisatie.

De heer Gortworst legt uit dat landelijk denken in de structuur zit van de vrouwenopvang. De realiteit is dat er veel in de regio gedaan dient te worden. De vrouwenopvang heeft de functies benoemd die landelijke aanpak nodig hebben, zoals de loverboyproblematiek.

Mevrouw **Sterenber**g vraagt of vrouwen bij regionale plaatsing wel op de plek komen waar zij optimaal kunnen worden geholpen.

De heer Gortworst laat weten dat de Federatie Opvang samen met de gemeenten wil werken aan een landelijk normenkader zodat de opvang overal gelijkwaardig is.

De **voorzitter** dankt de heer Gortworst voor zijn bijdrage.

3. Presentatie Blijf Groep

Mevrouw Vader is manager primair proces van de Blijf Groep. Zij zal spreken over de Blijf Groep in Noord-Holland en in de regio Kennemerland. Zij vertelt dat huiselijk geweld de meest voorkomende vorm van geweld is in Nederland. De Blijf Groep ving in 2016 452 vrouwen en 474 kinderen op.

Daarnaast werden ongeveer 3500 vrouwen ambulante geholpen. De gemiddelde leeftijd van cliënten in de opvang is 33 jaar, van wie ruim 50% kinderen heeft in de leeftijd van 0 tot 5 jaar. Het opleidingsniveau van de cliënten in de opvang is lager dan van de ambulante cliënten. 66% van de cliënten heeft een ander geboorteland dan Nederland. Cliënten in de opvang hebben vaak meerdere problemen die aanpak vereisen.

De visie van de Blijf Groep is dat iedereen recht heeft op een veilig huis, dat geweld kan stoppen, dat er in samenwerking met cliënten, ketenpartners en andere betrokken wordt gewerkt en er uitgegaan wordt van de kracht van de cliënt. Een goede screening is onontbeerlijk. De veiligheid is leidend in het hulpaanbod.

De Blijf Groep werkt met twee methodieken. Voor de vrouwen is dat Krachtwerk. Voor de kinderen is dat Veerkracht. Krachtwerk gaat uit van de kracht van de cliënt. De uitwerking hiervan is maatwerk. Veerkracht is een landelijke methodiek die zich de komende jaren zal uitbreiden.

De heer **Van den Raadt** vraagt of er verschillen zijn in de aanpak van verschillende etnische groepen en of bepaalde groepen meer tijd nodig hebben.

Mevrouw Vader geeft aan dat er per cliënt wordt gezocht. De lengte van een traject is niet gebonden aan een geboorteland.

Mevrouw **Özogul-Özen** vertelt dat bepaalde etnische groepen zijn opgevoed zonder hun eigen kracht aan te spreken. Daarbij komt dat deze groepen vaak een taalachterstand hebben.

Mevrouw Vader geeft aan dat dit de dagelijkse werkelijkheid is waarmee de Blijf Groep werkt.

Sommige cliënten kunnen slechts kleine stapjes nemen.

Mevrouw **Özogul-Özen** vraagt of de Blijf Groep kennis heeft van multiculturele hulpverlening.

Mevrouw Vader laat weten dat de Blijf Groep veel en jarenlang ervaring heeft met de opvang van vrouwen uit alle windstreken. Ook is het personeelsbestand zeer divers. Indien nodig wordt er altijd gewerkt met een tolk.

Het werkgebied van de Blijf Groep is Noord-Holland en Flevoland. Er zijn 3 Oranjehuizen; deze staan in Alkmaar, Amsterdam en Almere. Dit zijn huizen met maximale veiligheidsmaatregelen voor crisisopvang, inclusief de noodbedden. Deze opvanglocaties kennen 24 uren-begeleiding. Haarlem financiert 1 noodbed in de opvang in Alkmaar. Cliënten kunnen 6 weken in de crisisopvang verblijven. Daar wordt een hulpplan opgesteld voor een vervolg. Vervolgopvang vindt plaats in Alkmaar, Haarlem, IJmond, Amsterdam, de Zaanstreek, Almere en Hilversum. Deze opvang kent alleen begeleiding onder kantoortijd. Noodbedden blijven in deze regio langer bezet. Er zijn in 2016 37 plaatsingen gedaan op het door Haarlem gefinancierde noodbed. Ambulante hulp wordt vooral geboden in Alkmaar, Flevoland en Amsterdam. De Blijf Groep is een onafhankelijk expert die kan worden ingezet door de Wijkteams.

Mevrouw **Sterenber**g vraagt of het noodbed ook gebruikt kan worden voor de plaatsing van verwarde personen.

Mevrouw Vader merkt op dat deze keuze gemaakt kan worden. Er bestaat nu geen vermenging.

Opgemerkt wordt dat bij vrouwenopvang de bedreiging meestal van buiten komt, terwijl bij verwarde personen vaak sprake is van GGZ-problematiek, waarbij de bedreiging meer intern is.

Mevrouw **Sterenber**g vraagt waarom voor Haarlem is gekozen voor een noodbed in Alkmaar.

Mevrouw Vader herhaalt dat de crisisopvang en noodbedden 24 uren-begeleiding kennen. Dit is een dure voorziening waarvoor gekozen is deze niet in iedere (centrum)gemeente te plaatsen omdat dit onbetaalbaar is.

Mevrouw Vader vertelt dat de Blijf Groep 51 units voor begeleid wonen kent, een mannenopvang en safe houses heeft. De mannenopvang en de safehouses worden niet medegefinancierd door de centrumgemeente Haarlem. De Blijf Groep innoveert door in samenwerking met de collega's in de regio te werken aan digitale veiligheid door middel van project SafetyNet. Ook zet de Blijf Groep zich dit jaar in voor de inzet van ervaringsdeskundigen en de inzet van het cliëntperspectief.

Mevrouw Vader laat weten dat vragen aan haar kunnen worden gesteld. De heer **Van den Raadt** zegt daar gebruik van te zullen maken.

4. Presentatie gemeente

Mevrouw Daru, beleidsmedewerker van de gemeente Haarlem, brengt de dilemma's van de gemeente naar voren:

- Er is sprake van meer druk op de opvang. Wat zijn de redenen hiervoor? Is het probleem groter aan het worden of is er meer vraag door meer bekendheid?
- Vrouwenopvang kent een landelijk systeem, maar heeft een lokale verantwoordelijkheid. Waar heeft de gemeente invloed op en waar niet? Wat is de rol van de organisaties?
- Wanneer vang je op? Kan er meer ambulante worden geholpen? Residentiële opvang is erg duur dus het aantal plekken is beperkt. Opvang dient gelijktijdig zowel laagdrempelig als hoogdrempelig te zijn.
- Hoe ga je om met veiligheid? Veel veiligheid betekent sociale isolatie. Er dient balans te worden gehouden en maatwerk te worden geboden.
- Waar zet je middelen op in? Welke risico's zijn er en kunnen er worden genomen? Dient er meer te worden geïnvesteerd in preventie en na trajecten op herstel?
- Hoe kan de gemeente sturen binnen het sociaal domein zonder op de stoel van de uitvoerder te gaan zitten of te verzanden in protocollen?

5. Presentatie oud-cliënten

Mevrouw Daru interviewt Anita en Candy, twee oud-cliënten. Zij brengen een aantal punten naar voren die aandacht behoeven:

- Als een cliënt later in haar traject zelf dingen wil regelen, is dat lastig. De drempel is hoog omdat eerst de maatschappelijk werker goedkeuring moet geven. De cliënt wordt dan minder zelfstandig behandeld dan dat zij kan en wil. Mevrouw Vader legt uit dat bij een woningaanvraag met urgentie altijd de instelling dient aan te geven dat een cliënt uit de opvang komt.
- Medewerkers kunnen zonder toestemming de kamers van de cliënt betreden als zij niet aanwezig kan zijn bij de kamercontrole, die eens per twee weken plaatsvindt. Dit vinden de cliënten vervelend.
- Er is veel zorg voor de moeder maar te weinig voor het kind. Het kind heeft ook veel meegemaakt en dient ook naar een psycholoog te kunnen gaan. Er wordt aangegeven dat daar geen geld voor is.

Mevrouw **Sterenberg** en mevrouw **Özogul-Özen** menen dat de weg naar de Jeugdhulp dan niet voldoende duidelijk is. De hulpverlener dient de cliënt daarbij te helpen.

- Het is heel pittig om een appartement te delen met een andere cliënt met kinderen. Deze woningen kennen niet voldoende toezicht en het is lastig om duidelijke afspraken te maken over schoonmaken of mannenbezoek. Candy geeft aan zich niet veilig te hebben gevoeld bij het mannenbezoek van haar huisgenoot.
- Candy en Anita zijn heel tevreden over de hulp. Zij wonen inmiddels weer zelfstandig. Een positieve verandering is dat de cliënten tegenwoordig een eigen woonunit hebben en hun voorzieningen niet meer hoeven te delen. Ook is er op voorspraak van de cliëntenraad een cliëntenvertrouwenspersoon gekomen.

Mevrouw **Özogul-Özen** vraagt hoe een cliënt aan haar boodschappen komt als zij in de crisisopvang niet naar buiten mag.

Candy antwoordt dat de eerste 24 uur een cliënt niet naar buiten mag en daarna wordt besloten of iemand wel naar buiten kan. Indien men niet naar buiten mag, doen gastvrouwen boodschappen voor de cliënten.

Mevrouw **Jacobsz** vraagt of zes weken crisisopvang voldoende is.

Candy laat weten dat men zo nodig langer kan blijven. Zes weken is een gemiddelde.

De heer **Spijkerman** vindt het stoer dat de oud-cliënten aanwezig zijn en dankt hen voor hun komst.

6. Sluiting

De **voorzitter** dankt de aanwezigen hartelijk voor hun komst en inbreng en sluit de vergadering om 20.30 uur.